

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Tórr István-utca 11. — Telefon-szám: 28.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések
és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő:

Dr. Lemberger Ármín

Előfizetési árak:

Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre
2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Botrányok után.

A hullámzó vihar, mely a hét folyamán a koalíciónak annyi házi szennyest vetette felszínre, végre elült. Az eredmény nem hozott ugyan magával erkölcsi tisztulást, de valóra vált az az országszerte fölhangzott parancs, hogy Magyarország igazságügye legfőbb örének, magyar polgárok bírósága, esküdt-szék elé kell vinnie az ő odíózus ügyét.

A magunk részéről e tény leszögezésével napirendre is térünk a Polónyi szennyese fölött és nyugodtan várjuk a független bíróság döntését, mely következményeiben — talán — erkölcsi tisztulást fog teremteni a jelenlegi magyar közélet minden vonalán.

Mert vajjon megtisztulási folyamat-e az, ami a közéletben most történik, vagy csak realitások az utasok az őket üldöző csordából egy farkasra és ennek térsai egy pillanatra megállottak, hogy fölfalják a hullát?

Semmi jelét a megtisztulásnak nem látni.

Polónyi ellen a koalícióból csak egyetlen ember kelt föl, Lengyel Zoltán. Károlyi Pista, az erkölcs-örgróf motyogott valamit a 48-asok pártgyűlésén, de tényleg belenyugodott a Kossuth Ferenc erőszakos vita-elynyomásába és határozat-kimondásába. Másnap, az igaz, már bátrabb volt a gróf ur, már nyíltan bevallotta a folyosón, hogy »benne vagyunk a . . . « Csakhogy ekkor Polónyit halott embernek hitte már és a hullát az apró férgek is bátran megmásszák és meg-rágják. Akkor már 150 aláírás is került Polónyi ellen, holott előtte való nap még csak egy sóhaj sem mert rezdülni.

Wekerle a minisztertanács határozata ellenére segédkezett Polónyinak a bíróság elől való menekülésben.

Kossuth Ferenc még most is a testével fedezi Polónyit. Azt mondta Kossuth az ő hiveinek, hogy »ne engedjük Polónyit, mert ha őt sikerül elbuktatni, akkor a hajsza folytatódik én ellenem«. Nem hiszünk a saját értelmünknek. Hát attól fél Kossuth, hogy ő ellene épp olyan hajsza lehet indítani, mint Polónyi ellen? Hiszi-e Kossuth, hogy őt büntényekkel büntetlenül lehet vádolni? Kossuth Ferenc tudja, hogy a vádak Polónyi ellen nem alaptalanok. Azt pedig csak nem hiszi, hogy ő róla is ilyen igaz vádakot mondhatna el valaki? Ha nincsenek ilyen igaz vádpontok, olyan beszámítható ember nincs az országban, aki egy biztos esztendei fogházat és egész életre való becsületvesztést magára vállalna, ilyen hamis vádpontok felállításával. A »hajsza« szóval tehát hagyjon fel Kossuth. Vagy igazak a vádak, akkor ellenség, aki ki nem mondja őket ellenség, aki el nem itéli őket, vagy nem igazak a vádak, akkor pedig a becsületes ember ne féljen a hamis vádaktól.

Ne féljen Kossuth Ferenc attól, hogy Bánffy Dezső őt leleplezi, mintha ő eladta volna mindnyájunk szent atyjának, Kossuth Lajosnak reliquiáit 100.000 forintokért a magyar államnak, mikor ez nem igaz. Fejérpataky László tudja, hogy a muzeum pincéiben elhelyezett ládák nagybecsű okmányokat tartalmaznak, amelyekben vagy az foglaltatik, amit Kossuth Lajos gyis kinyomatott és akkor is megér 100.000 frtot, vagy pedig titkos, fontos, nemzeti érdekű akták van-

nak közöttük, akkor bizony megér — nem 100.000 forintot, hanem egy egész nemzeti közkincs értékével ér föl.

Ne féljen Kossuth Ferenc attól sem, hogy a hajszaértői 10.000 forintokat a szeméremet valaki. Megtette azt már, ha jól emlékszünk, Kossuth mostani kebelbarátja, Holló Lajos. Akkor Kossuth Ferenc megcáfoltta úgy, hogy »nem kértem« szakértői honoráriumot.

Ne féljen Kossuth Ferenc az ilyenektől.

A becsületes embert lehet titokban, hátamögött rágalmozni. Amiről nem tud, az ellen nem védekezhet. Nyilvános támadások ellen Kossuthnak szinte átverhetetlen pajza az apja szent neve. S ha e szent pajzs alatt még sebezhetetlen becsület is fogadja a kilőtt nyilat, akkor Kossuthnak nem kell félnie a hajszaértők és nem kell e félelme címén azt követelnie hiveitől, hogy ne ejtsék el Polónyit, mert utána ő következnek.

És mit szóljunk Andrásról? Lengyel Zoltán magáévá tévén a Beke-féle zsarolási vádat, gróf Andrásyra is hivatkozik tanuként. Lengyel Zoltán tehát azt állítja, hogy Andrásy tudott a Nákó grófnak megejtett állítólagos zsarolásról. Lengyel Zoltán tehát azt állítja, hogy Andrásy ennek dacára egy kabinetben vállalt miniszterséget Polónyival, akiről tudta, hogy hivatalból kijáró, háromévi fogháztól öt évi fegyházig terjedhető büntetés van esetleg a rovásán. És Andrásy még csak szükségesnek sem tartja, hogy ez ellen védekezzen. Csak egy foltot mosat le magáról, amelyik talán a legártatlanabb vízpecsét, azt, hogy a Wallenstein Róza közbenjárásáról tudott volna. Mert ez

TÁRCA

Párisi emlékek.

— A »Bajai Hirlap« eredeti tárcája. —

Irtá: Székely Alfréd dr.

Yvette Guilbert.

Most három esztendeje járt nálunk. Makrancos, zilált fűrtös, rendkívül érdekes fejét szeszélyesen hátraszegve, a Vigszínház deszkán énekelte strófáit, melyeket a Montmartre kóbor cigányai, dalos bohémjei irtak a Montmartre királynőjének.

Páris e legérdekesebb negyedéből jött hozzánk, vele kis társulata, melynek minden alakja — legfőképpen Yvette maga — typus.

Typusa a Murger bohémjeinek, kiknek ideálja a művészet, tántoríthatatlan principiumuk a l'art pour l'art.

Rendkívül érdekesek voltak ezek ami bohém vendégeink, kik két dologgal kezdték meg pályájukat: a fiatalok bátorságával és a jókedvvel, mely a holnappal nem törődik.

Pénz nem szükséges, ott a művészet, melyet imádnak és a remény, a féktelen ambíció, mely a szegények milliója. Így mennek néki a cigány élet-

nek, így élnek a cigány világban, melyről Murger azt mondja, — hogy az a művészet próbaideje, először gyakran az akadémiába, de nem ritkán a kórházba — vagy a Morgueba.

A »Montmartre köruton«, így nevezte a társulatát Yvette, mert tagjai a Sainte buttenek bohémjei, chanconjaik a montmartrei cigányok művészetének produktuma.

Ideálja Baudelaire, ez a fiatalon elhunyt bohém, szegény beteg lelkű poéta, a francia dekadens lyra mestere.

Chanconjai egytől-egyig érdekesek, csapongók és bizarrok, mint amily érdekes, szeszélyes csapongó és módfelett eredeti a vöröshaju diseuse.

És amint félig cseveg, félig énekel, tökéletes művész . . . Most a Szent-Miklós legendáját mondja el könnyes szemmel, majd Bouton ur meg Boutin asszony, no meg Boutin ur és Bouton asszony épen-séggel nem platói barátságáról mesél pajzánul. Szilaj szenvedélylyel éneklí hies dalát a vörös Rózáról, a féktelen courtiáneről, kissé visszataszító verizmussal a Soulardest, a részeges anyókat.

Majd minden dalában más más egyéniség, egyikben, másikban tulságos verismusában tán kissé visszatetsző, de mindenikben eredeti módon karakterisztikus.

Aki őt és társulatát látta, hallotta, Párisnak igazán érdekes, tipikus alakjaival, a művészetnek igazán érdekes, originalis vonásával ismerkedett meg, mely ott született meg Párisban a Quartier latin éjszakai bohém tanyáin és a Rive gaucheről átköltözött a tulsó part füstös café chantantjaiba, a Montmartre cabaretjeinek sörös kancsói közé.

Öles afficheok hirdették tavaly nyáron, hogy Yvette a Marigny színházban lép fel.

A Champs Elysée e nyári mulatójában meglepetés várt rám, úgy hittem Baudelaire, Verlaine és Rollinat dalait fogom hallani, helyett azonban egy rococo dáma középkori legendákat énekel.

Istenadta művészettel a Vicil changout, Franciaország régi dalköltésének remekait mentette meg az enyészettől, a népköltészet gyöngyeit szedte elő poros akták közül és a XIV—XV. század legbrilliansabb legendáit adta elő.

Sokoldalú művészetével, határtalan genialitásával valóságban ámulatba ejtett, úgy hogy önkénytelen eszembe jutott, amit róla Octave Mirbeau mondott: Yvette számára a modern Shakespearenak kellene dalokat írnia.

Bucusu Musettetől.

Mi az Musette, szemed könnyes? csak nem?

A legújabbban megjelent képes

ÁR J E G Y Z É K E M E T

kérje, melyet bárkinek portómentesen és díjmentesen küldök.

WEISZ J. HUGÓ órákészítő és órákereskedő Szeged, Kárász-utca 6. szám.

Valódi svájci nikkell remontoir zsebóra 3 évi felelősség mellett, 5 kor. — 5 drb átvételénél 5% engedmény.

árt a királynál, mert akkor a király ki nem nevezi őt többé miniszterelnöknek soha. Nem a megítélési vágy, hanem a politikai érdek vezet itt is, ott is, mindenütt.

A demokraták is megijedtek volt már. Sándor Pál már kijelentette a Vázsonyi nevében is, hogy ők a Halmos visszaszívása után befejezettek tekintik az ügyet. Igaz, hogy Vázsonyinak köszönhetjük, hogy Walenstein Róza föltámadása majdnem megbukatta a kormányt, mert ő adta át kliense megbízásából a levél-fotografiát. Ezzel azonban jóvá is tette a demokraták hallatlan gyavaságát, hogy belevitték a közvéleményt, egyes jóhiszemű embereket egy főbenjáró harcra Polónyi ellen és a leghevesebb harc közepén odébb állottak azzal, hogy a maguk részéről az ügyet befejezettek tekintik.

Szóval: tisztulási processzust hiába várnak. Nincs hozzá férfi. Gróf Károlyi Istvántól a demokratákig sorra vehettük a nyilvános becsületben intakt embereket, de magaviseletük nem keltheti azt a reményt, hogy politikailag vízmentes bátorsággal akarnák a közéletet kezelni.

De talán jobb is így. Még nem érett meg ez az ország a fölvilágosodásra. Még meg kell etetnie a koalíciónak az országgal a nagy békát, hogy az ország elkezdjen okádni és kiadja magából azt a sok pocsoylicailag vízmentes bátorsággal akarnák a közéletet kezelni.

Eddig csak annyit mutatott be a koalíció, hogy formában mindent úgy csinált, mint a régi rendszerben csinálták, de lényegében mindent sokkal rosszabban.

A 48-as párt megmutatta, hogy 40 évig az ellenzéki oldalon izgatott, hogy más 40 évig a kormánynak vezethesse félre az országot.

A koalíció titkos paktumban vállalkozott Magyarországot szállítására, s hogy hazatérésére a kormány: bizonyítja az, hogy nem merik közzétenni.

A nagy béka azonban még hátra van:

1. Az óriási létszámemelés;
2. 100 milliónyi évi új katonai teheremelés;
3. A harmincévi gazdasági lekööttség;
4. A trónbeszédben proponált teljes királyi abszolútizmus végleges életbeléptetése.

Ha majd ezeket is lenyelte a nemzet, akkor csikorgó gyomra folyton azt fogja sírálni, hogy »minek ettem én meg a békát?!« Minek csináltam én forradalmat azért,

hogy békákat kelljen nyelnesnem és most örök forradalom duljon bennem az apró varangyosoktól. Nem, nem, ez tőrhetetlen, fogja csikorogni a nemzet gyomra és ki fogja adni megromlott gyomrának tartalmát az öt megetető koalíció szeme közé.

Van-e kormányválság? A kormányhoz közel álló politikai és a szubvenció újságok egyaránt bevallják, hogy a válság elintézve nincs, csak elodázza. A Polónyi-válság egyelőre véget ért, de a kormányválság nem. A politika kérdéseiben jól bevett helyről ennek a keserves vallomásnak következő magyarázatát vesszük:

A kormány belátta, hogy annyi szenny került felszínre, annyi felteve őrzött titok szivárgott ki annyi rész támadt a falakon, hogy tovább így kormányozni nem lehet. Valamit kell tenni, amivel legalább némi túlságosan gyenge pontot meg kell erősíteni. Ezzel a formulával kegyelmeztek meg hát Polónyinak:

— Nem dobnak ki és nem buktatunk el csufosan ebben a pillanatban. De a lemondás elkerülhetetlen. Valami népszerű kérdést kell tehát keresni, amelyben úgy élesíthető ki a konfliktus, hogy a kormány felülről lemondásra legyen kényszeríthető, de a nép előtt a nemzeti álláspont mártíriaként tűnjék fel. Alkalmos — például — az alkotmánybiztosítók kérdése. A kormány távozzat diadallal, görögöttel és úgy, hogy csak *ugyanaz a kormány* jöhet vissza. És jön egy rövid lejárati nemzeti küzdelemből, felrisszított népszerűséggel, megifjodva.

Az események mindaddig nem mondanak el-lent ennek a verzióknak. A legközelebbi napok megmutatják majd, hogy valójában a menekvés milyen módját eszelték ki Polónyi számára — és a maguk számára.

Csak szabadelvűpárti miniszterről volna szó! Tegyük fel, hogy a néhai szabadelvűpártban is lettek volna miniszterek, államtitkárok vagy egyéb őrszemek, akiknek élete szintén nyitott könyv, de olyan nyitott könyv, melynek minden lapja iránt a rendőrségnek is érdeklődnie kell. Tegyük fel, hogy azt a minisztert Tisza Kálmán, vagy Szapáry Gyula, vagy Khuen-Hédervary, vagy Bánffy, vagy Széll Kálmán, vagy Tisza István úgy fedte volna a saját testével, mint Kossuth Ferenc Polónyi Gézát. Tegyük fel, hogy azt a minisztert a néhai szabadelvűpárt nem engedte volna bíróság elé menni, hanem bizalmi nyilatkozattal reparálta volna a becsületét.

Mit csináltak volna ők akkor? Polónyi világgá ordította volna, hogy ez vagy az a miniszterelőző s az egész párt bűnösebb, mint az a gazember, akit nem akarnak elejteni. És Kaas Ivor naponta három újságban kérdezte volna, hogy vajjon I. Ferenc József szóba állhat-e gazemberekkel és a gazemberek büntetésaival?

De mit keressük, hogy mit csináltak volna ők akkor?

Kérdezzük inkább a jövőre:
1. minő erkölcsi alapon itélkezhetik ez a függetlenségi párt a jövőben Polónyi-zsánerű miniszterek fölött, ha valamikor megint kisebbség lesz, ami végre is nincs kizárva?

2. Minő erkölcsi alapon itélkezhetnék ez a függetlenségi párt az igazi, a hamisítatlan Polónyi Géza fölött, ha valamikor egy új alakulás éppen úgy miniszteri tárcához juttatná Polónyi Gézát, mint ahogy először miniszterre tette a nemzeti hősök gárdája?

Ez a párt eljátszotta az itélkezés jogát. Kivágta maga alól az erkölcsi alapot. Soha többé nem lehet bírāja gonosz minisztereknek. A függetlenségi párt, ha valamikor megint ellenlék lesz, egyáltalán nem lesz jogosítva itéletet mondani senki fölött. Akik Polónyi testükket fedték, akkor sem fitoritíthatják az orrukat, ha bárhonnán szállítanak nekik minisztert...

A magyar kormányválság.

Bécsi világitásban.

Előkelő és megbízhatóság szempontjából ki-próbált kézből kaptuk a héten az alábbi érdekes levelét:

Bécs, január 23.

Azt hiszem, nem várják tőlem, hogy ami értesítem van, az betűről-betűre megegyezzek azzal, ami önkönl Budapest történni fog. Én azt sem tudom még, lemondott-e Polónyi Géza s nem mondott-e le Andrássy Gyula. Az utóbbi mindenkit meglepne — Budapest, de senkit, aki a viszonyokat ismeri, itt minálunk.

Hadd szóljak erről, mielőtt a Polónyi-ügyre tértem a beszédre. Tegnap hallottuk, hogy Andrássy Gyula inkább lemond, semhogy a Polónyi-affér ilyetén elintézésébe belenyugodna. Az urak mosolyogva néztek össze és az egyik azt mondta: — Lám, egészen ügyesen csinálja.

Az érteleme az, hogy Andrássy Gyula már hónapok óta menni akar, de nem abból az alkalomból, mely elkedvetlenedésének az oka. Neki az alkotmánybiztosítókkal gyűlt meg a baja, mert javaslatának egy részét a korona minden tárgyalás nélkül visszautasította. Andrássy pedig nagyon is exponálta magát a kérdésben s fölötte kínos volna nemcsak neki, hanem az egész koalíciónak, ha éppen ebben a kérdésben támadna konfliktus a koronával, vagy éppen ebben a kérdésben kellene a koalíciónak a várakozásokat megcsálnia azzal, hogy a korona kivánságának aláveti magát. A Polónyi- esetet tehát itt úgy fogják fel, hogy az Andrássyknak igen alkalmas ürügy volna a lemondáshoz, nehogy az igazi ok miatt kelljen lemondania.

Ezzel azonban nem mondom, hogy Andrássy tisztán a Polónyi-eset miatt is nem mondana le. Ez az eset általános elkedpécsét okozott itt és Andrássy Gyula is, noha nincs itt, hozzánk tartozik Polónyi elkövetethet volna bármit, nem történt volna baja, mert Polónyi senki. De Andrássy valaki s ha ő is résztvett a király iróasztalának a kifosztásában, — így jellemelte egy temperamentumos barátom a szép bárónéval való kénkedést — akkor neki minden tekintetben vége van. Ettől az udvarbeli lehetetlenné választól kellett neki menekülnie s ezért kellett hazugsággal valódi kollégáját, akit különben sem nézett jó szemmel, a tulajdoni udvarképes bőve érdekében.

De hadd szóljak a Polónyi-esethez. Ugy olvasom ma, hogy Wekerle tegnap Bécsbe készült.

— A te mindig hamis, örökké huncut, a te pajzán esprítőll csillogó szemed könnybe lábad?

Hogy most bucsuzunk!

Hisz azt tudtuk előre, hogy rövid lesz ami boldogságunk, hogy gyűszűnyi lesz csak a mámor, csókjainkkal azért is siettünk és féltünk a holnaptól, mely szétválaszt — tán örökre.

Aztán meg bohém lelkünk minden könnyelműségével, gondtalan ifu szívünk egész erős meggyőződésével mondtuk, hogy a nyolcnapos szerelmek legedesebbek — ami nyolcnapos szerelmünk pedig idestova már két hónapja tart.

Két hónapja — emlékszel a Jabarin bálon találkoztunk és mikor a transatlantique második fordulóját jartuk, valahogyan édes — önkénytelen összeszattalóztunk az ajkunk — és én mennyországot tartottam karomban.

Hajnaltól, hogy táncoltunk végig az utcákon egész a vásárcsarnokig, hol friss osztrigát reggeliztünk és tüzés csókot ittunk hozzá.

Oly határtalan boldogok voltunk, hogy össze-öleltük még az arcátlan camelotot is, ki arrogáns pofával állt elénk, hogy: a comtessenek kalapja félrecsuszott — és: Mon Prince, a nyakkendője nincs rendben.

Aztán másnap nem mentél el a magazinba, — harmadnap sem... Holnap ismét elmégy keztyűdhez és barátinóidhez.

Édes kicsi szived most még erősebben dobog, a bohó kis midinettenek holnap még tán hiányozni fogok — aztán mást fog csókolni ép oly tüzesen, ép oly mondhatatlan könnyelműséggel — mint ma engem.

Úgyan tedd el zsebkendődet, tedd el, érted?

akarom — mert nom d'un chien, úgy elkezdék sírni, hogy na...

Nehéz szívvel, szóvalan ajakkal barangolunk keresztül-kasul a néptelen boulevardokon, a felhős-foszlányok közül a nap első sugara tör elő és egymásra borulunk, hogy csendesen elzokogjuk nap-sugaras nyolcnapos szerelmünk bus finálját.

Lovagregény.

Irta: Pap Mariska.

Hegyi böles volt a kecskés Boldizsár. Nem beszédes böles, ki magvas igékkel érteti a hozzája tétülő térd-pököket. Ő hallgató böles volt. Oduban lakott. Kecskéket fejt. Nézte az eget és nagyokat aludt. Közben pedig gondolkodott sokat.

Vágyai nem voltak. Reményei sem. Lomha békesség szunnyadozott a szívében. A hegyi orom szép volt, a pászta puha, a virágai tarkák, a fái enyhéárnyuak. Erős, illatos, izes volt a tej és a gyöngye kecskehus. Nyári verőfényben hűvös homályu, téli didergésben pedig meleg volt az ódu, meleg, mint az anyai ölelés. A napstűtés árnyában szépen ragyogott a vaddarazsak szárnya s a zugásuk légy volt és álomba ringató. Mindenekfölött pedig édes volt az álom Boldizsárnak. A tunya, kéjes mozdulatlan álmódás, mely egyképpen zsongatta agyát a nappali ébrenlét deritéjében, ha belévezett a szeme a felhőrongyos kék levegőtenger mélyeséges távolába, vagy ha mint sűrű, meleg, fekete bársony — ráborult az éjeli sötét.

Virágkereső lányok, meg rózsaszedegető szegények nem jártak soha az orom táján. Mert nagy magasban volt a tanyás rónaságok fölött és nehéz-

járatu, vad sziklás utak, szürke, sáros, szomorú utak vezettek rája.

Csak meghalni jött el egyszer két ember a Boldizsár hegyére. Ezek talán épen azért, mert olyan nehézjáratuak, olyan rögösök és szomorúak voltak azok az utak.

Tavaszevi alkonyat volt, melyen jöttek, nárszi virulás, mikor fuldoklik az ember, az édes, langyos virágpárában és mikor ezüstfehér fátyola van az éjszakának. Férfi volt az egyik, a másik asszony. Pompás, gyönyörű, fehér nőtény. Megpihentek a kecské ódu táján. Boldizsár szédülten nézte az asszonyt, ahogy végigsimult a lágy karcúságával a gypen. Ahogy fáradt, szerelmes elernyedéssel hajította édes, halovány arcát a párja felé. Aztán mentek följebb, följebb a virágos bozótok között, lázas, csókos összesimulásban.

Forró volt ez az éjszaka és nem volt nyugodt a Boldizsár álma. Először riadt fel a szívében a lomhán szunnyadozó békesség és felnött viharos gyágygá, forrószomju, türelmetlen, lihegő kívánság. Pereg a virág, csillagok a levegő, forró a föld... És itt a hegyen valahol — csókolnak egy asszonyt. Megbontják vállán a köntöst és a holdfény rásút a májba, fehérbársony mellére. A szétréptült puha hajla el lehet temetni a tüzés arcot — és a csókja szilaj és édes... A dereka puha és hajlós — és a szemében visszaragognak a virágos ágak és a gyémántszikrák égből... Boldizsár agyában így rajzanak a gyönyörölázás álomképek... Hajh, a békés lomhaság, ha egyszer megháborodik, szörnyű mint a földetemészto lávaomlás! Boldizsár fejt a széjjel-omlángi feszítik a forró lüktetések. Bemenekül a a dohos néma zugba, párnákba takarja orcája lázát — és oda is beragyog a szerelmes éjjel opálos fénye,

Fölösleges volt, mert Zichy Aladár már vitte neki az utasítást. Ez ez utasítás röviden így szólt: ő felsége nem engedi meg, hogy közbejött események vagy összeveszések a kormányt elterítsék ama kötelezők teljesítéséről, miket a paktumban vállalt. Polónyival csinálhatnak amit akarnak — ő felsége nem hajlandó ebbe a dologba beavatkozni, de a megoldás vezérfonalát az urak ne tekinték egyéni presztízset vagy egyéb politikai érdekeiket, ellenben kötelesség szerinti tartásuk szem előtt, hogy a koalíció a maga teljes szolgálati képességével tartásuk össze, a királlyal szemben vállalt kötelezők teljesítésére. Ő felsége ezekre fektet súlyt, semmi egyébbel nem tördök.

Azt hiszem, ez a momentum teljesen megmagyarázza a Budapesti történetek. A miniszterek a krízis helyi megoldásán fáradoznak s lögöndjüket az képezi, hogy Polónyi lemondásával ne váljanak ki Polónyi hívei. Másrészt pedig arra törekednek, hogy a lemondás miatt Polónyi meg ne haragudjon rájuk, mert a koalíció ereje attól függ, hogy Polónyi tud-e nagylökü lenni, vagy pedig társai kegyetlenségéért bosszút akar-e állani. Ezen a kérdésem fordul meg minden, mert ha Polónyi bajt csinál, akkor a megoldás nem felel meg ő felsége utasításának.*

Figyelemmel kísértem Kossuth Ferenc magatartását. Ez a legteljesebben korrek — Polónyival szemben. Ami érthető is. Különösen találom, hogy önkönlő senki sem emlékezett a Schönberger-esetle kapcsolatban arra a meglepetésre, melyet annak idején Polónyi vártlan megletenése Bécsben kellett. Polónyi mint diplomata, Polónyi, mint bécsi nagykövét, — ez furcsa volt s éppen ennek következtében lett miniszter. Nos, a magyarázat abban rejlik, hogy Polónyi, Schönberger báróné útján rendszeres összeköttetést folytatott udvari körökkel s éppen az ő jólértesültsége kapcsán küldték fel őt a döntő tárgyalásokra. Ő volt a legalkalmasabb arra, hogy e tárgyalások folyamán azt is megtudja, még pedig rögtön, amit nem előtte tárgyaltak s nem vele. S az ő kezén keresztül mentek a direkt és indirekt kínálkozások is a koalíció részéről, mert amit e tekintetben Bánffy báró művelt, az titokban történt, a koalíció háta mögött.

Polónyinak ez a szereplése teszi a helyzetet nehezzé Kossuthnak, akit az ügyekben Polónyi vezet. Kossuth tudja legjobban, hogy Polónyi jól megérdemelt jutalomképp kapta a miniszteri tárcát s a fizetést nem illik visszavenni. Polónyinak most is van követelni valójában a koalíció s Andrássy Gyulát, aki kezdetől fogva ellene volt az igazságügyi kollégának, éppen csak azal tudták megnyugtatni, hogy Polónyi sokkal többet árthat, ha nem kapja meg jutalmát, mint amennyit számítani fog miniszteri minőségben.

Csodákat mesélnek itt, hogy a báróné révén Polónyi minő kitűnő információt kapott. Ami csak olvasható írás a király irászatlan volt, azt Polónyi mind elolvasta s most is őrzí magánál. Persze, ez a leleplezés idefönt is kellemetlen s nem egy magas méltóság ur el van készülve rá, hogy holnap már megszűnik a magas méltósága. Hogy ennek milyen visszahatása lesz a magyar politikára,

*) A legújabb fordulat, Polónyi maradása fényesen igazolja a bécsi ur elátlását.

egyelőre nem tudhatom. A koalíciónak mindenestre kellemetlen, hogy elveszt néhány befolyásos faktort, akinek a kegyeibe már bejutott, mert arról, hogy kicsoda udvarlást visz véghez a koalíció az udvar kicsinyeinel-nagyjainál, a jámbor magyar hazafiaknak fogalmuk sincsen.

HIREK.

Veszedelemes vonatkések.

Baj van.

Baja, január 26.

Napi rendszeren vannak ismét a tömeges vonatkések, olyanok, aminőkre senki sem tud visszaemlékezni a mai generáció soráiból.

Nincs már csatlakozás, nincs menetrend és egy héten 3-szor is megesis, hogy csatlakozás híján lemarad a budapesti posta, a kereskedelmi forgalom mérhetetlen kárára.

A kereskedelmi miniszter félhivatalosai — farizeus szemforgatások közben — hófúvásra vezetik vissza az egész országbán uralkodó fogalmi zavart, majd meg a vagonhiányfoglal hozakodnak elő. Valójában pedig úgy áll a dolog, hogy — minden letagadással szemben — kitört az egész vonalon a vasutasok passzív rezisztenciája, a csöndes sztrájk.

Beavatott vasutas-körből vesszük erre vonatkozólag az alábbi sorokat:

Kossuth Ferenc az elmúlt eszendőben az év január elszejére ígerte a vasutasok éjjeli, ruha- és a többi efféle pótlékát. Ugy tudjuk, hogy január elseje elmúlt már, a kormány azonban mítsen akar tudni ígéréteinek bevaltásáról. A vasutasok ismétetlen bús szívvel kénytelenek látni, hogy a nagyhangú ígért csak ígért marad, mert a megszavazott negyedfél millióból eddig még egy petákot sem láttak.

Ugyátlászik a nagy nemzeti kormány nem a közhasználatban levő naptár szerint gondolja elintézhetni a pótlékfizetés ügyét. A Vasutas-Szövetség elnöke is azt mondta újví beszédében, hogy ez év első felében lesz a fizetésrendezés megoldása. A pótlékokat is akkor fogjuk megkapni — ha ugyan megkapjuk. Mert valóban, nagyon naivnak kellene lennünk, ha biznánk az ígéretekben. Nem először csapnak be bennünket és valószínűleg nem utoljára.

Hagyjanak fel már egyszer ezekkel a gyalázatos ígéretekkel, amelyeket azért tesznek, hogy soha meg ne tartsák őket. Hagyjanak fel velük, mert ígérrel a nyomorúságot nem lehet enyhíteni, csak növelni. Azután pedig ne appelláljanak a mi hazafiságunkra. Mi jó hazafiak vagyunk és ezért nem fogjuk megtenni azt a szivességet a nemzeti kormányunk, hogy netalán közösbaka-mundérban teljesítsünk szolgálatot. Hanem megelén ajánljuk a kormányunk, hogy gondoljon az ígéréti bevaltására, mert minden valászniság szerint meg fog történni az, hogy egy szép tavaszi napon, hóvirágot vagy aradást nélkül is, a torlódás áll be, mint a legutóbbi napokban is.

Egy őszinte vasutas.

— A baja—bátaszéki hidépítés körül. Baja forgalmát rendkívüli módon fogja emelni a most épülő baja—bátaszéki híd. A szabadka—bajai vonalat, mint már régebben megírtuk, fővonalnak fogják kiépíteni. A Duna fölött építendő nagy hidat négy, egyenként 100 m. szabad nyílással és ezekhez csatlakozó három, egyenként 60 m. szabad nyílással, vagyis az áthidalást 550 m. össznnyílással tervezi az építéssel megbízott Schlick-féle vasöntőde és gépgyár r. t. A 100 méteres nyílásokba a hajóközlekedés akadálytalan lebonyolítása érdekében alsó pályájú vasszerkezeteket fognak alkalmazni olyképen, hogy a vasszerkezet alsó éle és a duzzasztott víz színé között 65 m. szabad magasság lesz; az 50 méteres nyílásokba ellenben felső pályájú vasszerkezeteket fognak elhelyezni. Az ár víz, valamint a belvizek levezetésére építendő, továbbá egy 50 m., egy 45 m., egy 75 m. és egy 150 m. nyílású híd, valamint egy 10 m. ny. híd a Sárvíz, egy 19 m. ny. híd a Rákospatakon, végül 2 drb 15 m. ny. 3 drb 2 m. ny. és 2 drb 40 m. ny. áteresztő. Az összes vasszerkezetek 16 tonna tengelynyomásra lesznek méterezve. A felépítmény 12 m. hosszú 345 kg-os acélnyakkal, 14 tonna tengelynyomásra, gyorsvonalközlekedésre fog készülni. A Dunahíd befejezésére szerződéssel 1909. szeptember 20-ika, az összes munkák befejezésére pedig 1909. október hó 1-seje van megállapítva.

— A városi szabályrendeletek felülvizsgálása. A törvényhatóságok szabályrendeletei között tudvalevőleg nagy a zűrzavar. A legellentesebb szabályrendeletet hozza meg ugyanazon törvényhatóság is, ha most még valamennyit össze akarják vetni, bizony furcsa képet nyerhetünk a jogegységre. Ezért nagyon kívánatos lenne, ha valami rendezéssel segítenék ezen a bajon, mert épen ezen közigazgatási ügyekben a bizonytalanság a legnagyobb rendtelenséget eredményezi. Ugy látszik ez a cél vezet most a belügyminiszteriumot, midőn felhívta az összes törvényhatóságokat, hogy küldjék be az érvényben levő összes szabályrendeleteket hivatalos használatra felülvizsgálás céljából 2—2 példányban. Ha ezen felülvizsgálás eredménye az egységes rendezés lenne, közigazgatási ügyünk sokat nyerne.

— Színházi hírek. A városi tanács legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy dr. Farkas Ferenc színházgátonokra április—május és szeptember—október hónapokra megadja a játszási engedélyt.

— Cabaret-estély. Parlagon heverő helyi zenei életünk sivár Szaharjában évről-évre földüdtő oázist jelent a bajai kereskedő ifjak egylete művésztétele, melynek keretében főhangjak még egy-egy nemesebb akkord, emlékeztetőül azokra az időkre, mikor még hazai művészi muzsikától volt hangos a bajai hangversenyterem. A klasszikus muzsikát ugyan, mintha pár esztendeje erről a művésztétele is kiküszöbölték volna, de hangulatos, színes pécéekben nem volt hiány, a nagyszámú közönség modern izlése, a szórakozni vágyás bőségesen kielégítést nyert és így a hangverseny pompásan sikerült.

A művésztélyt mult szombaton tartották meg a Nemzeti szálló hangversenytermében.

A mi művészeink közül Markovics Margit látogatott el hozzánk egy estére és a "Boldogtalan asszony" című monológ egymást szinte kergető

betódul a forró és bujtogató virágülehet, berajzoldónak a csókos álmok. Piheg és lüktet a vén föld, mint a názi gyönyörben hullámzó fiatal vér...

Mikor végigsárgál az ormon a hajnali napstés, Boldizsár elindul és kitarja lihegő mellét és tüzes homlokát az üde szélnek, hogy hűsítse lázát. Indul a hegyi uton fölfelé, amerre azok mentek. Valami nyomot keres, révedezve és öntudatlanul, valami köntösfoszlyánt vagy csak egy hajszálát leg-alább, egy hajszálát, amire lecsaphat szomju ajakával.

Rájuk talált... Igen, meg volt bontva, össze volt hasogatva rajta a könnyű köntös. A gyönyör vonaglásában-e, vagy a halódás kinjában szaggatták róla, de csaknem födetlen ragyogott a fehérén virágozó asszonyi test. És a ruha, meg a haj, meg a fű, a föld is, mind csurom vér volt. Az asszonynek a mellén, a férfinak a homlokán piroslott a kis kekekeke lövés. Olyan erősen tapadó ölelésben voltak összefonódva, mint az eleven fa, véres héja-mámoreban egymásba harapva...

Boldizsár lassan és némán leült melléjük a földre. S míg egyet fordult a nap, míg a hajnali derengésből lángoló verőfény lett, az alkonyat piros aranyából fehér éji züst, — ő ott ült és gondolkodott a tavaszról, az életről, a lázról, az enyészetről, a gyönyörökről, az emberekről és az időről...

Este megásta a sirt... Kirakta fehér tavaszi lombokkal. Felkarolta őket, együtt a kettőt s belefeketete a halotti bölcsőbe... Betakarta őket lombbal, földdel, mohával és hazament. És élt. És hallgatott tovább...

II.

A törvény kutyái hasznos és dicsőséges orral szolgatják ki a hitvány kis nyomokat. Elveszett

két ember, itt egy hajszálát ejtettek el, ott egy gombot, belebotlanak a kopók a léptük vonalába és megtalálják a hegyet, ahol csak egyetlen kalypa van s egy mafla pásztor. Ennél valóban lelnek egy lágyfényű hajcsomót, néhány véres ruhafoszlyánt és egy kis fegyvert. Hát pályába fogják a gaz kecskést, mint a megbottolt vadlovat.

Szép, kemény, finom kis hurok a törvény. Megszorítják Boldizsárt ezen kérdés szurkáló nyílával.

— Megölted őket. Miért ölted meg? A tetemeteket hova tetted? Hova tetted a pénzt, mit fölük elvettél? Ha ártatlan vagy, mutasd meg a földet, ahová őket ástad. Az egész hegyet mi föl nem tarthatjuk. Add elő a testeket nekünk, akkor majd kivizsgálja a mi éles szemünk az igazságot a bomladozó hullákból is...

Boldizsár nyugodtan — oly nyugodtan, mint forró déli csöndben a tenger — fölne a törvény-tévő bírák tisztesséredő ábrázatára és fehér fejére. És felel:

— Ők meghaltak... Messziről jöttek, győtrő utakon. Egy pusztá és elvadult hegyre jöttek ők és nem tudták, hogy ember már mindenütt van. Sziklás és bozotos oromhasadéka rejtőzködtek: az örökkévaló pihenés végett. A halál bus és főséges. A halotti roncs szent, mert maradéka és emléke az életnek. Ne piszkáljátok az éhenhalt koldus belét és a meghasadt szívek húsát, mert ez rut pogányosság. De én nem a ti pogányágtoknak akarok gátat vetni azzal, hogy őket el nem árulom. Mert ha ki nem tud törni a szennyes ár az egyik parton, a másikon ugys csak kifut. De őket, éppen őket el nem értekl Hozzám jöttek. És most már tudom, milyen titkai vannak a tavaszi földnek. Olyan bú-bájós az ifjuság és olyan főséges a halálos szeneve-

dély! Az ő ölelésükbe nem vágnak bele a ti boncoló késeitek! Az asszony gyönyörű volt! Fehér a teste, mint a bokorajli lilium és fényesen sima, mint az esőverte falevél! A keblelgy volt és csodaszép, mint egy fehéren ringadozó felhőhalom! A hajváltakartam be, a puha, barnabársony hajával. És ti végigcsaphatjátok rajtam a törvényeket minden tüzes veszejé! Sohasem nyultok hozzá. Sohasem nyultok hozzá!

A tisztas törvénytevők nemis fölháborodással néztek egymás szemébe.

— Agyfartur hazug. Ezelőnek mutatja magát. Gaz. Bűnös.

III.

Boldizsárt felakasztották. Ugy halt meg, mint egy apostol, kinek zuzzák a húsát a vértanúság kezei között és akkor is tündöklő szemmel keresi láthatatlan Istenét a felhők magasában. Vagy mint az elmás és busképű nemes, ki megverkedett a szélmalom szárnyával, a sötétben is csillagot látott, rózsának nézte a gyomot és harci zászlónak a madárjesztőt. Mint az ember, ki az eszméért bukk vérbé. Mint a makacsüségű eb, ki vérehültéig kiveidi az embere küszöbét. De legigazabban mégis csak egy, mint egy bódultfejű és lelkeszű lovag, ki kincsészoró bőkezűséggel, pompás nembánomással, mosolygó mámorral surrja fel a szíve vérét, mert a kedvese rózsákat kíván látni a havon... Lehunyta a szemét, mikor nyakára fogták a hurkot és erre gondolt:

— A keble lgy volt és csodaszép, mint egy fehéren ringadozó felhőhalom... És én betakar-tam a puha, barnabársony hajával...

érzelmis és hangulatbeli árnyalatainak stilszerű színezésével öszinte, igaz tetszést aratott.

Ledófszky Gizella a Népszínházból, sokkal jobban tettett műdalával (Vilja, Nínon), mint akkor, midőn bajai rossz cigányzene kíséretével, jó magyar dalokat énekelt. Másszóval: pompás szubrett és ép ezért valamivel gyöngyöb népszínmű-énekesnő. Friss temperamentuma, az énekszóveg értelmes pointirozása azonban elfelejtette velünk a magyar nótázásában észlelt apróbb fogyatékoságokat.

A bajai rónaságról a zeneakadémiába fölkerült **Róna** Dezső földinknek szépen csengő lírai baritonja minden előadásával öszinte melegséget árasztott az auditoriumba. Az énekén végigrezgő tetszetős érzelmi hullámzás felejtetve velünk az „iskolai precizitásnak” olykor nagyon is szem előtt tartott szabályait és szívesen, lelkesedéssel tapsoltunk a szimpaticus megjelenésű fiatalember ambíciójának.

Et nunc venis ad summum . . . **Tollagi**, a jó öreg Tollagi jó-rossz mókái persze, hogy tetszettek. Kelltek kuplé, hát énekelt a mester kuplét és mert olyan szívesen bolygattuk meg a kulisszák titkait, hát mondott el pár színházi intimtást is, hogy annál kevesebbet tudunk Thália papjainak intim világából.

Egyébként jó volt minden. Szórakoztunk és táncoltunk reggelig. s. z.

— **Szabad előadás.** A kath. legényegyletben folyó hó 27-én szabad előadás lesz a következő műsorral. 1. Az anya fájdalmi. Szavaltja: Hegyi Endre. 2. Kevlaari bucsu. Szavaltja: Gáspár Ödön. 3. Az olvasmányokról. Értkezik: dr. Dombi Márk tanár. 4. Szerelmes a Bob. Isteni szikra. Nincs egy csepp se. Kuplék. Énekli: László Károly. Zongorán kíséri: Zich Henrik. 5. A nyugat európai ember. Monolog. Előadja: Farkas Ödön.

— **Szerencsétlenül járt vonatvezető.** Halálos szerencsétlenség történt a minap a **baja—zombor—újvidéki** vasútvonalon. Az újvidéki állomásra érkezett vonat utasai között nagy meglepetést keltett, hogy Mikla István vonatvezető nyomtalanul eltűnt. Rögtön keresésére indultak, de nem találták meg. Az újvidéki főnökség azután kérdést intézett valamennyi közbeeső állomásra, hogy az eltűnt vonatvezetőt nem látták-e valahol. Később azután megtalálták a sinék mellett holtan. Halálát a fején látható hatalmas ütés okozta. A rejtelmes ügyben megindították a vizsgálatot. Valószínű, hogy a szerencsétlenül járt vonatvezető halálát véletlenség okozta. A régi mintájú, kifelé nyíló folyosótlan kupék egyikének feljárójáról alkalmasint lecsúszott és fejével a földre zuhant.

— **Gyilkos hideg.** Goliáth István, Rém községbelei szabó, hétfőn délután Baja felé indult gyalog. Az óriási hideg álmosá tette a vándort. és reggel megfagyva találták az országúton. Goliáthot feleségén kívül öt apró gyermeke síratja.

— **A törvényhatósági tisztviselők ajánlása.** Érdekes rendeletet adott ki Andrásy Gyula főpolgármester. A Bihar megye közigazgatási bizottságának ismert határozata alapján azon kérdéssel fordult hozzája, hogy szabad-e a többi vármegyében is a tisztviselőknéek ajánlékot elfogadni? A miniszter rendeletében szigorúan megtilta ezt, minthogy a közigazgatási tisztviselői valóságos bírói funkciókat teljesít, ennek függetlenségével pedig ellenkezik, hogy a tisztviselő névére annyira megszégyenítő ajándékozási rendszer helyét foglaljon. Ezért az ajánlások elfogadását meg nem engedheti, attól eleve óvja a tisztviselőket, mert ha a rendeletben foglaltakkal ellenkezésbe jutnának, a legszigorúbb megtorló eljárásra számíthatnak.

— **Felülhíztetés.** A kereskedő ifjak egylete által f. hó 19-én rendezett művészeti éven felülhíztettek: Deutsch Mátyas 40 k, Schön Ödön 20 kor, dr. Monostori Gyula, dr. Rajk Aladár, Rác József zenekara, Székely Leó, Schön Géza 10—10 kor, Pollák Bernát, Reich Zsigmond 6—6 k, Grünhut Jakab, dr. Kelemen József, Pollák Ernő, özv. Reich Bernátné, Reich Gyula, Reich Ignác, Reich Vilmos, Reich Vidor, Salló László, Szász János, Vécséi Zoltán (Erekszanád) 5—5 k, Fischer Béla, Grünhut Miksa, Marosi Jakab, Rosenberg Jakab, Szalay Andor, Weinberger Ödön 4—4 k, Diamant Lajos, Dick Lipót, Fleischmann Manó, Heisler Lipót (Nádudvar) Klein Sándor 3—3 k, Balassa Jenő, Balassa Oszkár, Dávid Jakab, dr. Fischer Jákó, Goldberger Mihály, Guttman Jakab (Báta) Heks Gábor, Kazal József, Klauber Salamon, Krauzer József, dr. Nemes József, Reiter Jakab, Reiter Emil, Rosenberg és Benedek, Salamon Sándor, Spitzer Sándor, dr. Szirmai Vidor, Szabó Lajos, Schuer Adolf, Steiner Jenő, Schwartz Lipót, Schöffler Gyula, Strasser Zsigmond (Bécs) Taussig Jakab, Trafikant Vilmos, Tinusz Károly, dr. Valentin Emil, Wellisch Géza, Vechsel és Steiner (Bécs), Weisz Gerzon (Budapest), Weinberger Jakab, Zacher E. (Lipscse), Zwilling Arnold 2—2 k, Denneberg Jenő, Farkas Pál, Löwenstein Sándor, Lusztig Ignác, Kazinczi Lipót, Podvinec Samu, Práger Izidor, Rehák György, Sugár Soma, Schlieszer Mór, Wiesel Armin, Wiesel Aron 1—1 k, összes bevétel 1236 k 50 f, összes kiadás 1118 k 36 f. Tiszta jövedelem 118 k 14 f. Fogadják a nemesszívó adakozók az egyesület hálás köszönetét.

— **Áthelyezett bajai járásörmester.** Gaáli Gyula bajai csendőri járásörmestert Kulára, Kiss Ferenc kulai járásörmestert Bajára helyezték saját kérelmükre.

— **Szervezkedő szocialisták.** A szomszédos Felsőszentivánon vasárnap szervezkedő gyűlést tartottak a nemzeti közszociáldemokraták. A gyűlésen a központot Fábik József, a bajai szociáldemokrata párt tagja képviselte. Ugyancsak ott megalakult a Mezőfő-féle szociáldemokrata párt is.

A polgári iskola reformja.

A magyar középszály iskolája.

Baja, január 26.

A polgári iskola a magyar közoktatásügynek mostoha gyermeke, pedig erős, elterelő intézmény. Mutatja ezt azon körülmény, hogy az ország háromszáz polgári iskolájában több mint 40,000 tanuló nyeri szellemi táplálékát. Mostoha gyermeke, mert megteremtése óta ég és föld között lebeg, mint Mohamed koporsója s késik a reform, mely megszabadítaná e nehéz helyzetéből.

Az 1868. évi 38. t. c. a népiszkolai törvény keretében illesztette be a polgári iskolát, mert mint Csengery Antal, a polgári iskolák alkotója mondja: „legcélzzerűbben oda volt beilleszthető mindaddig, míg a középiskolák rendezéséről szóló törvény olyan értelmezést nem nyújt a középiskoláról, amely a polgári iskolákra is alkalmazható lesz.” Az 1883. évi középiskolai törvény felölelte a gimnáziumot és a reáliskolát, de a polgári iskola továbbra is a népoktatási intézetek között maradt. Másrészt azonban teljesen középiskolai jellegű, mert a latin, illetőleg a franciát kivéve, ugyanazon tárgyakat tanítja, mint a két középiskola, mi mellett semmi sem bizonyít jobban, mint az a tény, hogy a polgári iskola IV. osztályából a tanuló átmehet a középiskolák V. osztályába, ha a latin, illetőleg francia nyelvből a felvételi vizsgálatot kiadja.

A törvény a fiúiskolát hat évfolyamúvá tette, hat évfolyammal állottak is fenn, csaknem mindenütt. A hat osztály elvégzése után nemcsak, hogy befizezett ismeretkörrel távozott a növendék, hanem egyszerűsmernd több olyan pálya állott nyitva előtte, melyek ma már az előképzettség emelése folytán a polgári iskola hat osztályának bizonyítványával megközelíthetetlenek. A mai négy osztályú polgári iskola előtt csak a felsőkereskedelmi iskola s a tanítóképző-intézet van nyitva; bezáródott előtte az állatorvosi, gyógyszerész, erdészeti, gazdasági és jegyzői pálya.

Midőn a hat osztályú reáliskola nem felelt meg többé a műegyetemi követelményeknek, nyolc osztályúvá fejlesztették. S mit tettek a hat osztályú polgári iskolával? Négy osztályra redukálták csonka tantervvel s szürke szabott hivatással, feladattal. A polgári iskolai tanárság, ismervé az iskolának tartóhatatlan helyzetét, évek óta szorgalmazza a reformot s zászlajára tűzte az egységes hét osztályú polgári iskola megvalósítását. Ezzel a kérdéssel foglalkozott az Országos Polgári Iskolai Egyesület 1906. évi karácsonyi rendkívüli gyűlésén is legfőképpen. De hatóság felszólalások történtek a reform ügyében a parlamentben is, hol különösen Ballagi Aladár dr. orsz. képviselő s egyetemi tanár fejtette ki meggyőzően a fejlesztés szükségességét.

A reform ellenzői azonban azzal állanak elő, hogy a hét osztályú egységes polgári iskola nem társadalmi szükséglet, mert a társadalom óhaján nem nyilvánul e tekintetben s egyáltalán szükségtelen a hét osztályú polgári iskola. De hát vajjon nyilvánult-e a szükséglet akkor, mikor a mai felsőkereskedelmi iskolát létesítették? S nyilvánul-e most is annyira, hogy hazánkban, e kizárólag őstermeléssel foglalkozó államban 37 felsőkereskedelmi iskola legyen, tehát több, mint akár Angliában, akár Németországban, e kereskedelmileg felvett államokban? mégis e körülményekre való tekintet nélkül a felsőkereskedelmi iskola létesült s fenntartja magát.

Az orvosnak kell a bajt felismerni, ha a beteg nem tudja. A társadalom csak érezheti a reform szükségességét, de feltárásával, megvalósítása feltételével a tanárságnak kell foglalkoznia, mert hiszen ez érzi, ismeri s tudja legjobban a hiányokat, vizsgálatokat, a fejlesztés elkerülhetetlen voltát s miként való megoldását.

A magyar középszályának, nevezetesen a földművelő, iparos, kereskedőosztálynak s mindazoknak, akik magasabb műveltségre igen, de magasabb tudományos képzettségre szert tenni nem akarnak, feltétlenül szükségük van egy tisztán magyar középfokú iskolára. Vonjuk el az oda nem való elemeket a középiskolától, hogy azok jobban megfelelhessenek hivatásuknak, az egyetemre való előkészítésnek s adjon az egységes hét osztályú polgári iskola az onnan kicseppenteknek is annyi ismeretet s olyan műveltséget, amennyit s amilyent megkövetelnek azoktól, akik egyes önkéntesek, posta-, vasúti tisztviselők s egyáltalán olyan hivatalnokok akarnak lenni, kiknél az egyetemi képzettség nem szükséges. Sok tehetséges, becsületese ifjút szolgáltatathatna ez az iskola mindeme pályáknak, különösen azon vidékekről, hol a polgári iskola az egyetlen iskola.

A felsőkereskedelmi iskola is inkább szolgálhatna egy célt, t. i. a kereskedelmi szakirányt tisztán

tán s elvethetné az általánosan is képző irányt. Így azután csak azok mennének oda, kiket az igazi hivatás vonz erre a pályára, nem pedig olyanok is, kik kényszerűségből, avagy némi előnyből keresik fel.

Egészítsék ki evégből, ahol leginkább szükségesek fog mutatóknak a négy osztályú polgári iskolákat hét osztályúakká; tegyék egységessé, egységes tanári karral s e karnek egyöntetű képzésével, szabadság meg mostani bélyegítől s emeljük oda, ahol tanulmányi rendjénél fogva a hely megilleti, akkor hiszem, legelőrevalóbb iskolája lesz a magyar középszályának s hatalmas terjesztője a magyar műveltségnek. K.

Védjegy: „Horgony!”

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller

patéka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségnél, csúsznál és meghűléseknél, bedörzsölés-képpen használva.

Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üvegeket fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van ommagolva. Ara üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, **Budapest.** **Dr. Richter** gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz” **Prágában.**
Elisabethstrasse 5. neu.
Mindennapi sztikálás.

SAKVELEMÉNYEK

az

ESTERHÁZY COGNACRÓL:

A m. kir. műegyetem borászati laboratoriuma által hivatalosan megjegett és általunk tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacot

betegjeinknél alkalmaztuk és azt sikeresen használva mint kitűnő minőségűt és a francia cognacokkal vetekedőket a legjobban ajánlhatjuk.

Dr. Tauffer Vilmos
egyetemi tanár.	Dr. Kétyl Károly
egyetemi tanár.
Dr. Stiller Bartalan
egyetemi tanár.	Dr. Angyán Béla
egyetemi tanár.
Dr. Récezy Imre
egyetemi tanár.	Dr. Poór Imre
kir. tanácsos, egy. tanár.
Dr. Fertik Ottó
egyetemi tanár.	Dr. Báron Jónás
egyetemi tanár.

Az „Esterházy cognac”

minden előkelő fűszer- és csemegekereskedésben kapható.

HÜTTL TIVADAR

CS. KIR. UDV. **BUDAPEST** PORCELLÁN-SZALLÍTÓ PORCELLÁN-
GYÁRDOS ÉS
MÁGYEKESKEDŐ

SAJÁT PORCELLÁN-ALAPÍTOTT ÜST. ÉVÉN **BUDAPEST**
GYARA BUDAPESTEN 1884. ÉVÉN **BUDAPEST** V. DOROTTYA-U. 14.

Élekt., ted., hávs., mosdó, üvegkés-
letek stb. Mántarató, csizmek, Kelengyek.

KÉPES ÁRJEGYZÉK KIVÁTRTA BÉRMENTVE

Fontos lótulajdonosoknak!

A

Thanhofer

állatorvos által készített

balzsam,

lovak kóllka-baja ellen, mely évek hosszú sora óta a görcsök minden neme, felfuvódás és egyéb bajok ellen, ezer esetben valóban csodahatással használtatott, minden lótulajdonosnak a leghatásabban ajánlható. — Aki e balzsamot a használati utasításhoz híven használja lovánál, feltétlen hatásra számíthat. — Egy üveg, használati utasítással 80 fillérbe kerül. Négy üvegnél kevesebbet nem szállítok. — Kapható az összeg előleges beküldése mellett,

THANHOFER

állatorvosnál

Mahrenbergben, a Dráva mellett
6. szám.

11606/1906. tkv. szám.

Árverési feltételek.

A bajai kir. telekkönyvi hatóság dr. Popper Manó mohácsi ügyvéd által képviselt Popper és Steiner mohácsi bej. cég javára, Hornyák Miklósné Mária Ilona dávodi lakos ellen 94 korona és járulékaik erejéig az árverést

1. a dávodi 242. számú betétben A. I. 1. sorszám 4/12. részben Lakatos Józsefné Vinkó Julia, 4/12. részben Mamuzits Jánosné Vinkó Anna, 1/12. részben Kőrösi Sándorné Mária Verka, 1/12. részben kiskoru Mária Erzsébet, 1/12. részben kiskoru Mária Éva tartulajdonosok és 1/12. részben végrehajtást szenvedett nevén álló 795. hrszám 466 számú egész házas betelekre 792 korona kikiáltási árban,

2. a dávodi 2224. számú betétben A. 1. sorszám 1/12. részben végrehajtást szenvedett és 11/12. részben Szántosi György és neje Gyenis Anna tartulajdonosok nevén álló 4636. hrszámú egész szőlőre 288 korona kikiáltási árban,

3. a dávodi 725. számú betétben A. I. 1—2. sorszám Sovány Istvánné Karnotek Ágnes és Sovány Jánosné Uglík Maris dologi adósok nevén álló 9594 és 9595. hrszámú ingatlanságra 240 korona kikiáltási árban,

4. a dávodi 725. számú betétben A. II. 5. sorszám, az 1240. számú betét A) lapján felvett közös legelő 2/1598. részének végrehajtást szenvedőt illetett 1/12. részére 63 korona kikiáltási árban,

5. a dávodi 725. számú betétben A. III. 1—4. sorszám Sovány Istvánné és Sovány Jánosné dologi adósok nevén álló 1649/87., 1677/159., 1677/160. hrszám és az 1241. számú betét A) lapján felvett közös disznólegelőből járó 2/1172. rész ingatlanságra 192 korona kikiáltási árban ezenel elrendeli és arra Dávod község házájánál 1907. évi február hó 22. napjának délelőtti 10 óráját kitzűvén, az árverési feltételeket következőleg állapítja meg:

1. Árverezők adják át kikiáltottnek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes papirokban.

2. Az ingatlan a kikiáltási áron alul is eladható fog.

3. A vevő a vételárát 3 egyenlő részletben és pedig az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt az első, 30 nap alatt a másodikát, 45 nap alatt pedig a harmadikát, az árverés napjától járó 5% kamataival együtt az ide kellően felszerelve benyújtandó letéti kérvény kapcsán a bajai kir. adó- mint letéti hivatalnál fizesse le.

4. A bánatpénz az utolsó részletnél nyer beszámítást.

5. A vevő vételi bizonyítványt az árverés

napjától számított 15 nap lejártá után, amennyiben a jelzett záros határidő alatt utóajánlat be nem adatik, kapja ki, a megvett ingatlan birtokába pedig a vevő az árverés jogerőre emelkedése után léphet be.

6. Vevő az épületeket a birtokba lépés napján biztosítsa.

7. A tulajdonjog az illető vevő nevére csak a vételár és kamatai teljes lefizetése után fog bekebelezetni.

8. Vevő fizeti az általa megvett ingatlan esetleg terhelő szőlődezmaváltságnak az árverés napjától esedékes részletét.

9. A vevő a birtokba lépés napjától a meg-

vett ingatlan terheit és a vétel után járó kincstári illetéket is viseli.

10. Amennyiben vevő az árverési feltételeknek meg nem felel, a megvett ingatlan saját veszélyére és költségére bánatpénznek elvesztése mellett az érdekeltek közül bárkinek kérelmére újabb árverésen eladható fog.

Az árverési hirdetmény és feltételek Dávod község előjáróságának kiüggesztés és közhírré tétel végett megküldetnek.

A kir. tkvi hatóság Baja, 1906. december 14.

Temmer,
kir. járásbíró.

Közgyűlési meghívó.

A BAJAI

KERESKEDELMI és IPARBANK

folyó évi február hó 12-én délután 4 órakor

az intézet helyiségében tartandó

XXXVIII-ik RENDES

KÖZGYŰLÉSÉRE

a t. c. részvényeseket tisztelettel meghívjuk.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a zárszámlának előterjesztése és az a fölött adandó fölmentés.
2. A múlt évi nyereség felosztása iránti javaslatok.
3. Három igazgatósági tag megválasztása.
4. Egy cégjegyzési jog fejtérjesztése.
5. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes megválasztása.
6. A részvényesek által netán előterjesztendő alapszabályszerű javaslatok tárgyalása.

Baján, 1907. január hó 26-án.

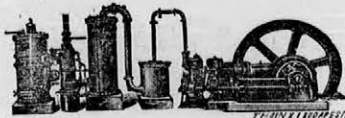
A bajai kereskedelmi és iparbank
igazgatósága.

A közgyűlésen személyesen, vagy meghatalmazottjaik által részt venni szándékozó részvényesek kötelesek részvényeiket, — melyek legalább is három hónappal a közgyűlés megtartása előtt, a társaság könyveiben saját nevükre irattak — 8 nappal a közgyűlés előtt a bank pénztáránál letéteményezni.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései és ezen utóbbi bizottság által megvizsgált zárszámadások 1907. február 4-től kezdve az intézet helyiségében átvehetőek.

Elsőrendű olósó tüzelőanyaggal dolgozó

SZIVÓGÁZMOTOROK.

Tüzelőanyag szükséglet 1—1½ fillér óránként és lóerőnként.
Elektromos világítási és malomberendezések, takarmányozó kamrák.

Benzinmotorok, benzinmotoros cséplőgépek.

HAJÓS és TÁRSA

okleveles mérnökök motorvállalata.

BUDAPEST, V., Sziget-utca 9. szám. — Telefon 66—99.

Kérjen referenciát! Elégedetlen vevőink nincsenek! Legmesszebb menő szavatosság!

Árjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

VILÁGSZERTÉ HIRÉS A BORSZÉKI GYÓGY-BORVIZ.

A „FÖKUT” vize legkellemebb italu, legszénsavdusabb üdítő ásványvíz, ugy magában, mint borral és gyümölcs szörpökkel vegyítve.
A „KOSSUTH-KUT” vize kitűnő összetételű alkalkus vasas savanyúvíz, gazdag vas és mésztartalmánál fogva igen jó hatással van a vérszegénység minden neménél, továbbá az angolkór és görvélkóránál.
A „BOLDIZSAR-KUTI” gyógy-borvíz nem csak kiválóan üdítő élvezeti víz, de kitűnő sikerrel használtatik a vese-, húgyhólyag-, köszvény bántalmak ellen, a légző- és emésztőszervek hurutánál, vizeleti nehézségeknél megakadályozza húgyhomok lerakódását.
NAGY LITHIUM TARTALMU. HÚGYHÁJTÓ HATÁSÚ. SZÉNSAVDUS. CSIRAMENTES.
Utolsó vasuti állomás Déda. Posta, távírda, és telefon helyben. Kapható minden nagyobb fűszer- és csemege üzletben és vendéglőben.
A borszéki gyógyborvíz főraktára Baja és vidéke részére STAMPFEL JENŐ cégnél Ugyisint minden bel- és külföldi ásványvízek legelőnyösebb árakon kaphatók.
Telefon 81. szám.

MEGHIVÓ

a „Bajai Takarékpénztárnak“ 1907. február hó 10-én d. e. 10 órakor saját helyiségében tartandó
RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzletéről. 2. A zárszámadások és mérleg beterjesztése és azoknak tárgyalása. 3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása. 4. Igazgatósági előterjesztések. 5. Elnök, egy igazgatósági és két felügyelő-bizottsági tag megválasztása. 6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes tag kiküldése.*)

Baja, 1907. január hó 24.

Szutrély Lipót s. k.

vezérigazgató.

* Kivonat az alapszabályokból. 12. §. A közgyűlésen részt vehet minden részvényes, ha a közgyűlés hirdetésait, illetve egybehívását megelőző év december hó 31-ig az intézet részvénykönyvében saját nevére ártírt részvényt 3 nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál tétírtvény mellett letéteményezi, ha ezt tenni elmulasztja, szavazati jogát a közgyűlésen nem gyakorolhatja. (5. §.)

VAGYON.				MÉRLEG-SZÁMLA				1906. DECEMBER HÓ 31-ÉN.				TEHER.			
Folyó szám		Korona	fill.	Korona	fill.	Folyó szám		Korona	fill.	Korona	fill.	Korona	fill.		
82	Pénzkészlet			227876	21	2	Részvénytőke					200000	—		
26	Főtéri bérház			170000	—		Tartalékalapok:								
84	Értékpapír készlet 1906. dec. 31-i árf. szerint	2499736	80			3	Tartaléktőke	465214	52						
123	Ezek folyókamatái 1906. december 31-ig	26092	20	2525829	—	4	Külön tartaléktőke	68905	18						
	Váltótárca:					5	Értékpapírok tartaléktőkéje	47519	54	581639	24				
121	Leszámitolt váltók	1491508	22			94	Tisztviselői nyugdíjalap			168595	92				
99	Jelzáloggal biztosított váltók	311455	01	1802963	23	111	Takarékbetétek a tőkésített kamatokkal együtt			9772337	09				
	Kölcsönök:					9	Takarékbetétek után még befizetendő tőke-kamatadó			20229	25				
112	Kamatkozó jelzálogos kölcsönök	4973157	55	7723809	03	104	Engedélyezett jelzálogos kölcsönök			351100	71				
118	Annuitásos jelzálogos kölcsönök	2750651	48			120	Visszleszámitolt váltók			602571	01				
122	Zálogkölcsönök			9742	70	114	Még fel nem vett 1905. évi osztalék			150	—				
100	Különféle adósk fedezett tartozásai			424331	97	7 108	Folyószámlán			973901	97				
40	Felszerelési tárgyak és burzatartásértékleírás után			3000	—	130	Előre fizetett kamatok			142293	55				
91 103						126	Mult évről áthozott nyereség	5202	80						
107 109	Folyószámlán			28177	80	22	Ez évi tiszta nyereség	126013	83	131216	63				
127 129						22									
131	Hátralékos kamatok			28305	43										
126															
				12944035	37							12944035	37		

VESZTESÉG.				VESZTESÉG- ÉS				NYERESÉG SZÁMLA.				NYERESÉG.			
Folyó szám		Korona	fill.	Korona	fill.	Folyó szám		Korona	fill.	Korona	fill.	Korona	fill.		
128	Viszkamatok:					22	A mult évről áthozott nyereség					5202	80		
	Az engedélyezett ügy folyószámlái kölcsönök és visszafizetők után			82432	50		Kamatjövdelem:								
9	A takarékbetétek és nyugdíjalap után	38873	80			126	Az üzletágak után	557066	65						
46	A mult évi osztalék bélyegadója	252	—			110	Más pénzügyi intézkedésként elhelyezett tőkék után	2099	66						
45	Egyéb adók	9053	75	48179	55	123	Az értékpapírok után	109263	97	668430	28				
40	Felszerelési tárgyak avulására értékleírás			1156	66	83	A főtéri ház tiszta jövedelme			10644	04				
129	Az üzlettel járó kezelési költségek és tisztí fizetések			42617	53										
125	A takarékbetétek után kifizetett és tőkésített kamatok			378654	25										
22	Mult évről áthozott nyereség	5202	80												
22	Ez évi tiszta nyereség	126013	83	131216	63										
				684277	12							684277	12		

Baján, 1906. december hó 31-én.

Szutrély Lipót s. k.
vezérigazgató.

Bernhart Ernő s. k.
főkönyvvezető.

Rimler József s. k.
pénztáros.

Allaga Ottó s. k.
igazg. tag.

Michitsch István s. k.
igazg. tag.

Pollermann Bertalan s. k.
igazg. tag.

Sárdi János s. k.
igazg. tag.

Tury Mátyas s. k.
igazg. tag.

Dely Géza s. k.
igazg. tag és számvizsgáló.

Schumacher Frigyes s. k.
igazg. tag és számvizsgáló.

Dr. Nicolaus Béla s. k.
igazg. tag és számvizsgáló.

Mittermann Antal s. k.

Furó Lajos s. k.
felügyelő-bizottság.

Beyer Adolf s. k.

Tisztelt közgyűlés!

Kötelességünkben kifolyólag van szerencsénk intézetünk LIX-ik évi mérlegét és zárszámadásait, úgy a tiszta jövedelem felosztására vonatkozó javaslatunkat — a felügyelő-bizottság egyetértésével — tisztelettel előterjeszteni.

Megelégedéssel jelezhetjük, hogy üzletágaink ezuttal is a lassu, de biztos fejlődést mutatják, melynek megfelelő arányában tiszta jövedelmünk is arányosan emelkedett, ugyanazért a tartalékok bőséges dotációjá mellett a részvényosztalékok is 10 K-val emelni kívánjuk, mihez képest a tiszta jövedelemnek felosztására nézve a következő javaslatot terjesztjük elő:

Ez évi tiszta jövedelmünk	126013 K. 83 fill.
Levonva az alapszabályszerinti 28% jutalékok	35283 K. 87 fill.
	90729 K. 96 fill.
Ehhez csatolhatik a mult évi áthozat	5202 K. 80 fill.
Marad a közgyűlés rendelkezésére	95932 K. 76 fill.

Áthozat	95932 K. 76 fill.
Tartaléktőkére adandó 5%	6300 K. 69 fill.
Részvényosztalékra à 160 K.	64000 K. — fill.
Felügyelők díjazása	1200 K. — fill.
Jótekonycélra	2000 K. — fill.
Nyugdíjalapra	5000 K. — fill.
Tartaléktőke rendkívüli emelésére	12000 K. — fill.
	90500 K. 69 fill.

Marad 5432 K. 07 fill.

mely összeg a jövő év javára átvendő.

Ezen felosztás szerint a tartalékalap bőséges dotációjá mellett a részvényosztalék is 10 K-val emeltetik, ugyanazért ezen felosztási javaslatunkat egész terjedelmében elfogadásra ajánljuk.

Alapszabályaink értelmében Latinovits Pál elnök, Dely Géza igazgatósági tag, Beyer Adolf és Mittermann Antal felügyelő-bizottsági tagok mandátuma lejárván, kérjük a tekintetes közgyűlést, ezen megüresedett helyeknek választás utján leendő betöltése iránt intézkedni s a zárszámadások helyeslése után, úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottság részére a felmentvényt megadni kérjük.

Végül a vidéki részvényesek érdekében közöljük, hogy részvényeszelvényeink beváltását ez évben is a Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint rész. társaság (Budapest, V. Tükkör-utca 4. sz.) valamint a Magyar leszámitoló és pénzváltóbank (Budapest, V. Dottyá-utca 4.) szintén díjmentesen eszközölik. — Baján, 1907. január hó 24.

Tisztelt közgyűlés!

Az igazgatóság.

A kereskedelmi törvényből folyó kötelességünknek fogva a mult évben is élénk figyelemmel kísértük a Bajai Takarékpénztár ügykezelését, többször megvizsgáltuk pénztárát, váltótárcaját, értékpapír-készletét és egyéb értékeit s beható tájékozást szerztünk magunknak a kölcsönök kihelyezésének kellő biztosságá felől. Nyert tapasztalataink alapján igazoljuk az általunk is aláírt mérleg helyes megállapítását s hozzájárulunk az igazgatóság által előterjesztett nyereségyelosztási tervéhez és annak elfogadását ajánljuk. Kérjük a magunk, mint az igazgatóság részére is a felmentvény megadását.

Baján, 1907. január hó 24.

A felügyelő-bizottság.